

“Niels Ebbesen”

(ca. 1580)

Ophavssituation:

Ukendt tekstforfatter: ”Niels Ebbesen.” (ca. 1580). IN: ”Nomos-dk.dk”.

URL-Adresse: http://www.nomos-dk.dk/skraep/1500_1600/nielsebbesen.html

Tekstintroduktion:

Den historiske vise om »Niels Ebbesen«, blev nedskrevet i 1580'erne, men i lighed med mange andre danske ballader, så udspringer den formentlig fra mundtlige viser, som stammer tilbage fra middelalderens Danmark.

[1] Greven drog i Danmark ind
ham fulgte så faver en skare:
fire bannere og firsindstyve,
hvo turde imod ham fare!

[2] Greven skulle til Randers ride,
og did lod han sig råde;
og det var ham for lange spå't,
han skulle sit liv der tabe.

[3] Ikke vil han det lade fordi,
end ville han det friste;
Riddere og svende, bønder og bomænd
dem ville han hjemme gæste.

[4] Greven sendte Niels Ebbesen bud,
at han skulle til ham ride;
han sagde ham fred og felighed
og nu ad den samme sinde.

[5] Greven mødte Niels Ebbesen
ude ved Randers strande:
"Vær velkommen, hr. Niels Ebbesen,
og hvor går dig til hande?"

[6] Hør du det, Niels Ebbesen,
og var du snimen hjemme?

Hvor så lider de nørrejyder
Og så dine rige frænder?"

[7] Hør du, gode Niels Ebbesen
og gode finde min!
Hvor står huen i Nørrejylland,
Og hvor lider frænder dine?"

[8] "End har jeg i Nørrejylland
både frænder og venner;
de skulle eders nåde tilrede være,
om I vil det af dem have."

[9] "Niels Ebbesen, du er en kunstig mand,
og dertil er du from:
hvor du kan ikke over komme,
der rider du langt derom.

[10] Hør du det, Niels Ebbesen,
vil du mit ærinde ride?
Mange svende har du med dig,
Der du må vel på lide."

[11] "End haver jeg fyrre karle med mig,
sådan som de ere;
hvad heller de er flere eller færre,
end har jeg dem fuld kære."

[12] Har du fyrretyve karle med dig,
da er det vel til måde;
i går red du i hr. Bugges gård
med hundred mand i plade."

[13] Det var alt Niels Ebbesen
han var så brat at svare:
"Er her enten riddere eller svende,
der har mig den løgn på sagt?"

[14] Er det enten mand eller kvinde,
på mig det sige vil;
jeg vil ret aldrig flytte en fod,
før jeg vil svare dertil."

[15] "Hør du det, Niels Ebbesen,
vi ville der ikke mer om tale;
du rid til hr. Bugge,
om han vil venskab have!"

[16] Skal jeg alt eders ærinde
til hr. Bugge ride,
da giver I mig tilkende,
hvad jeg skal hannem sige."

[17] "Hr. Bugge han har mig undsagt,
og så hin unge Poul Glob,
hr. Anders Frost er og en af dem,
og er fremmest i det råd.

[18] End flere jeg har til vilje været,
de vil mig nu forsmå;
I lide fast på hr. Bugges råd,
I ser, hvor det vil gå."

[19] "Hr. Bugge ved jeg intet af,
hvad som han vil gøre;
Anders Frost har været eders tjener så tro,
Aldrig skal i andet spørge.

[20] Anders Frost har været eders tjener tro,
aldrig skulle I andet spørge;
ville han orlov af eder tage,

hvi måtte han det ikke gøre?

[21] Det er så sæd i Danmark,
har været af gamle dage:
når en svend ikke længer tjene vil,
da må han orlov have."

[22] Da svarede greve hr. Gert,
han lyster det ikke at høre:
"Der må ingen svend fra sin herre ride,
den stund han lyster ham at føre."

[23] "Der er ingen tilsammen viet
uden munken og hans kappe:
Hovmand rider, og hovmand kommer,
Hvor han kan tjene tjene til takke."

[24] "Niels Ebbesen, du taler mig fast imod,
og du snakker alt for længe:
Du skal enten Danmark rømme,
Eller jeg skal lade dig hænge."

[25] "Skal jeg ud af Danmark rømme
fra hustru og børn så små:
usen skal I sige deraf,
at I mig nogen tid så."

[26] "Rid du bort, Niels Ebbesen,
jeg vil dig ikke høre;
eller jeg bryder mine brynjer på dig,
som jeg tør fuld vel gøre."

[27] "Aldrig så i mig så ræd,
jeg turde ej fuld vel skælve;
Greve hr. Gert, I ser vel til,
Og mandeligen vogter eder selve!"

[28] "Niels Ebbesen, du snakker mig fast imod,
så har du og gjort tiere;
du skal felig for mig være,
til sol går til hvile."

[29] Heden da red Niels Ebbesen,
slår op med hviden hand:

"I lader eder mindes det,
jeg kommer fuld snart igen!"

[30] Så red han af vejen frem,
han hug sin hest med spore;
efter stod greven med alle sine mænd,
ingen efter ham turde.

[31] Det var alt Niels Ebbesen,
og han kom ridende i sin egen gård;
ude stod hans kære hustru,
han spurgte hende om gode råd.

[32] "Hør du det, min kære hustru,
du skal mig gode råd kende:
Greven han har mig undsagt,
han siger han vil lade mig hænge.

[33] Tvende kår lagde han mig for,
det tredje var ikke godt:
det jeg skulle af Danmark rømme
fra alt det gods vi år."

[34] "Hvad råd skal jeg eder kende?
Jeg er en fattig kvinde:
De værste råd de bliver eder bedst,
Om I kunne på dem finde.

[35] De værste råd er eder albedst,
om I kunne på dem finde:
enten greven ihjel at slå
eller ham inde at brænde.

[36] I lader eders hest til smedje gå,
så inderlig vel beslå;
alle hagerne vende frem,
det giver jeg eder for råd.

[37] Alle hagerne indad vende,
på sporet de eder ikke kende;
I lader det ingen mand vide,
Det råd gav eder en kvinde."

[38] "I æder og drikker, I dannissvende,
I gør eder fuld glade!
Først denne nat forgangen er,
Da fanger vi dagen i stad.

[39] Dagen kommer ikke før solen skin,
så får vi tidende ny;
så vil jeg på mine svende se,
hvilken fra sin herre vil fly.

[40] Op stod da de dannissvende,
de svared deres herre så fri:
"Vi vil med eder ride,
vove både gods og liv."

[41] Så red de til Fruerlund,
der bunde de deres heste;
så ginge de i Randers ind,
grev Gert ham ville de gæste.

[42] Det var Niels Ebbesen,
han kom til Randers bro:
"Hvilken mig ikke tjene vil,
og han tage orlov nu."

[43] Frem gik da liden Svend Trøst,
ham troede han allerbedst:
"Min herre, I giver mig orlov,
og dertil sadel og hest."

[44] Han begærede orlov
og dertil sadel og hest;
den samme dag, førend aften kom,
han tjente ham allerbedst.

[45] Det var Niels Ebbesen,
han klapper på døren med skind:
"I står op, unge grev Gert,
I lader mig til eder ind.

[46] I står op, greve Gert,
I lader mig til eder ind!
Jeg er hertug Henriks bud,

Han har mig til eder sendt."

[47] "Er du hertug Henriks bud,
du lad dig ikke forlænge;
du mød mig i morgen i Brødrekloster
imellem messe og ottesang."

[48] "Hør det, greve Gert,
I dvæler ikke forlænge!
Ribe er bestoldet,
Kolding det er brændt."

[49] Ribe det er bestoldet,
og Kolding det er brændt;
det vil jeg for sandingen sige,
Niels Ebbesen han er hængt."

[50] "Er det sanden, du siger mig,
da er det tidende godt;
hest og klæder udi min gård,
den stund vi leve både."

[51] Greven ud af vinduet så,
han så de blanke spjude:
"Så ussel jeg til Danmark kom,
Niels Ebbesen holder herude."
[52] De stødte på dør med skjold og spjud,
de nagler ginge alle i stykker:
"Er du herinde, grev Gert,
vi vil dig en skål tildrikke."

[53] "Sid du ned, Niels Ebbesen,
vi vil os bedre forlige:
sende vi bud efter hertug Henrik
og hr. Klaus Krummedige!"

[54] "Ikke sagde du så i går
alt ude ved Randers strand;
du sagde, du skulle enten lade mig hænge,
eller jeg skulle rømme af land."

[55] Svared det den sorte svend,
for han var ikke hvid:

"Lægge vi neder den lange tale,
vi lader de sværde bide."

[56] "Ikke har jeg slot eller len,
at give så rig en fange;
I spare nu ikke de skarpe sværd,
I lader dem fast gange!"

[57] Så tog de greve hr. Gert
alt udi sin gule lok;
så hugged de ham hovedet fra
alt over den sengestok.

[58] Den tid greven han var død,
og da slog de på deres trommer;
det var Niels Ebbesen,
af byen ville han gange.

[59] Heden går Niels Ebbesen,
han ville af byen fly;
efter går hr. Ove Hals,
han ville ham det forbyde.

[60] "Hør du, hr. Ove Hals,
lad du mig nu gå!
Du ved du er min svoger,
du måtte mig intet skade."

[61] "Alt ved jeg det fuld vel,
jeg skulle din svoger være;
nu har du slaget min herre ihjel,
jeg må det ikke gøre."

[62] Niels Ebbesen brugte sit gode sværd,
han ville ham intet;
hr. Ove Hals med tyske flere
de måtte lade deres liv.

[63] Fåret bræger, og gåsen kæger,
og hanen gaker på hjalde;
hr. Ove Hals blev halv mere vild,
på de holster monne han kalde.

[64] Hr. Ove Hals blev halv mere vild,
på de holster monne han kalde;
greven blev om dagen slagen,
og ikke om natten med alle.

[65] det var Niels Ebbesen,
han kom til randers bro;
der stod liden Svend Trøst,
som førre orlov tog.

[66] Niels Ebbesen går over Randers bro,
de løbe efter ham så fast;
efter går liden Svend Trøst,
broen han efter ham kaste.

[67] Niels Ebbesen han tren til sin hest,
til Noringsris monne han ride;
det vil jeg for sandingen sige:
han havde både angst og kvide.

[68] Så gæsted han en kjærling,
hun havde ikke uden to leve;
den ene gav hun Niels Ebbesen,
for han slog den kullede greve.

[69] Gud nåde din sjæl, Niels Ebbesen!
me´n du i livet var,
så mangen tysk i Danmark
den samme vej skal gå.

